אוניברסיטת בן גוריון בנגב

דמוקרטיה: שיטה ורעיון
פרופסור הנרייט דהאן כלב
תשע"ד 2014
סימסטר ב'

דמוקרטיה נתפשת כ"משטר הכי פחות גרוע" ולא כ"המשטר האידיאלי". בחסותה של הדמוקרטיה פועלות שיטות כלכליות כמו הקפיטליזם וקולוניאליזם ובחיקה מקננות תופעות כמו גזענות ולאומנות. מדוע אם כן, חברות ומדינות, גם כשהן לא דמוקרטיות בעליל, שואפות להתהדר בהיותן משטר דמוקרטי?
בקורס זה נעסוק בסוגיות הנוצרות מן המתח החריף בין הערכים שהדמוקרטיה, כרעיון, מציעה ובין העיוותים שהדמוקרטיה, כשיטת ממשל, מצמיחה. נבחן את תנאי היסוד לקיומה, את המורשת ההיסטורית המגוונת שלה ואת הפרקטיקות השונות שהיא מייצרת. נעמוד על החוליים והסכנות הגלומות בה ועל הפוטנציאל שלה כסדר פוליטי ראוי. נלמד להבדיל בין דמוקרטיה ובין דמוקרטיה ליברלית, דמוקרטיה סוציאליסטית ועוד. נגלה דרכים שונות לפיתוחה של החוויה הדמוקרטית כאופן דיון, כהשתתפות עממית, כפעילות מפלגתית.

המוקד של הקורס הוא הרעיון הדמוקרטי. נדון בעניינים המשפיעים על עיצובו מזוויות שונות כגון דמוקרטיה ודת, דמוקרטיה ופמיניזם, דמוקרטיה ומרכסיזם דמוקרטיה וקפיטליזם, קולוניאליזם ופוסטקולוניאליזם, זכויות היחיד, המיעוט והרוב, ועוד.

חובות התלמידים:
1. קריאה שיטתית של חומר הקריאה.
2. כל תלמיד/ה תציג בכתה סוגיה אחת לדיון. הסוגיה תיקבע בין המרצה לתלמידות/ים. משקל המשימה 30% מהציון.
3. מבחן בית מסכם. משקל המבחן 70% מהציון.

רשימת קריאה בסיסית. עם התפתחות השיעור ובהתאם להתפתחות הדיונים יתכנו שינויים ו**תוספות** בחומר הקריאה.

1. אפלטון, כרך שני, משל הספינה 384-385 שוקן תל אביב תשל"ה
2. Jonathan Wollf, 1996, *An Introduction to Political Philosophy,* Opus Oxford University Press, pp72-85
3. Frank Cunningham, 2002, *Theories Of Democracy, A Critical Introduction*, Routledge London, pp. Introduction1-26
4. Arblaster Anthony, 1987, *Democracy* , Open University Press, Introduction
5. Wendy Brown, 2001 *Politics Out Of History* , Princeton University Press, ch. 6 Democracy pp.121-137
6. מרקס, קרל ופרידריך אנגלס. 1985 [1859]. "המניפסט הקומוניסטי", בתוך רוט-הלר, דניאלה וניסן נוה (עורכים)**. היחיד והסדר החברתי**. ת"א: עם-עובד. עמ' 295-305.
7. Michel Foucault, "Disciplinary Power and Subjection" , in *Power* ed. S. Lucks, 1984 pp. 229-242
8. Amy Gutmann, 1996, "Democracy, Philosophy and Justification", *in Democracy And Differences: Contesting The Boundaries of The Political* ed. Seila Ben Habib, Princeton University Press, pp. 340-347
9. Barbara Sullivan. 1998 "Carol Pateman: Participatory Democracy and Feminism", in *Liberal Democracy Critics*, eds. April Carter & Geoffrey Stokes, Politiy Press Cambridge, 175-194

10. Lois McNay, 1998 "Michael Foucault and Agonistic Democracy", in *Liberal Democracy Critics*, eds. April Carter & Geoffrey Stokes, Politiy Press Cambridge,
11. John Rawls, 1971, *A Theory of Justice*, Oxford University Press, London, pp.60-65; 74-81
12. אנטוניו גרמשי, 2003 (נדפס בישראל) *על ההגמוניה*, רסלינג עמ 75-100
13. לואי אלתוסר, 2004 (הדפסה בישראל) *על האידיאולוגיה*, הוצאת רסלינג, עמ 24-60
14. ארנסט לקלו ושנטל מוף, *הגמוניה ואיסטרטגיה סוציאליסטית, לקראת פוליטיקה דמוקרטית רדיקאלית*, רסלינג עמ 8-37
15. Mouffe, Chantal, "Deliberative Democracy: A Critique" in *Social research* Fall 1999
16. סעיד, אדוארד. 2000. **אוריינטליזם**. ת"א: עם-עובד. "הקדמה".
17. Anthony Giddens 2000 The *Third Way and Its Critics* Polity Press pp. 1-27
18. Nancy Fraser 1997, *Justice Interruptus: Critical Reflections on the "Postsocialist" Condition* Routledge, pp. 173-187
19. David Beetham, 1999 *Democracy and Human Rights*, Polity Press pp. 89-114
20. גביזון רות 1999 *ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית: מתחים וסיכויים* הקיבוץ המאוחד עמ 21-45
21. Robert Holub, 1991 *Jorgen Habermas: Critic in The Public Sphere* Routledge NY, pp.106-132
22. Bernard Crick, 2004 "Politics as A Form of Rule" in *What Is Politics* ed. Adrian Leftwich pp.67-85
23. David Estlund, 2005 "Democratic Theory" in *The Oxford Handbook of Contemporary Philosophy* Edited by Frank Jackson and Michael Smith, Oxford University Press pp. 208-230
24. קתרין מקינון, 2006 אונס השמדת עם וזכויות אדם של נשים בתוך מקינון *פמיניזם משפטי בתיאוריה ובפרקטיקה*, הוצאת רסלינג עמ 110-118